

250 KLACKEN

Eisen dichtege President vun haut, de Claude Bache, huet vru méi wéi 20 Joer gemengt, mir sollten no 50 KLACKEN da vläicht eng Zort Brochür draus maachen; mir selwer huet dat net e sëlliche gesot. Wéi et dann dat lescht Joer un déi 250 Nummere komm ass, hunn eisen ommelzege Sekretär Patrick Kaell an den Tom Weidig sech net ginn, bis si déi laang Rëtsch vun 250 zesummegeleamt haten a prett gemaach hu fir se tëscht 2 Deckelen ze kréien. De „KLACKE-Mann“ selwer huet kee Fanger dru geréiert an si gewärde gelooss. Vun deem groussen Titelbild hunn ech näischt gewosst an et huet mech esouguer eng Grimmel schimmeg gemaach, ech misst ower léien, eppes dogéint ze hunn.

vum Lex Roth

Ewell Joere laang waren X-Leit hanneru mir, fir datt soll e KLACKEbuch gemaach ginn; ech hunn ëmmer Ursache fonnt, fir net drunzegen. Et hu missen **zwéi jonk „Wibbeler“ ginn, fir d'Saach ze stemmen ...** an si hu wéi et sech elo weist mengerwäreg richteg geleeën. D'Buch ass um Wee fir eng Zort „Bestseller“ ze ginn! Dat fret de Schreiwier natierlech a mécht Spaass fir weiderzefueren ... esoulaang wéi „eng Kniddel am Dëppen“ ass.

Jidderee kann et iwwer den E-Mail oder Telephon hei uewe bestellen a kritt et heemgeliwwert; eis Membre ginn dofir och nach speziell iwwer e perséinleche Mail kontaktéiert. (20 €+ 5 € Porto /eng Pizza an e Patt☺)

Ech war selwer zimlech verwonnert, wéi ech emol an deer Saach gebliedert hunn. **Do gëtt et knapps eng Fro/Meenung iwwer eis Sprooch, déi net eng Plaz an der KLACK kritt huet.** Natierlech net ëmmer wéi jiddereen et gär gehat hätt. Meng „polemesch“ Oder konnt ech déi 26 Joer, grad ewéi haut net loossen; **Honnerte vu kleng Stëppelereien** hunn eisem Lëtzebuergesche plazeweis op de Sprong gehollef, mä et guff och do e Luef fir déi, déi e verdéngt haten! Eng Zäit laang hunn ech mech ënert enger halwer Dose „falschen“ Nimm (Pseudonyme) verfuusst ... bis ech fonnt hunn, et soll ee säi Gesiicht weisen ... ob dat deem engen oder aner „geet“ oder net.

Emol Hand op d'Häerz: Fir eis Sprooch „ënnert d'Leit“ ze féieren ass **d'Literatur nun emol net eleng dee richtegen „Unzéckert“**, eisen Ausdrock fir dee Juegdhond, dee vir leeft. Och wa mir nach esou dichtege Schreiwerten a Schreiweschen, deer alerbeschter, beschter a gudder Wierker haten an hunn, nach esou flott „Dictionnaire“: d'Lëtzebuergesch brauch – anescht wéi déi „grouss“ Sproochen – eng extra Fënster bei „de Leit“ ... dat si vrun allem déi, un déi déi sougenannt Literatur net onbedéngt erukënnt; anescht gesot: **eis Sprooch muss mat Actioun „gejuppt“ ginn ... a just dofir ass eis ACTIOUN LËTZEBUGESCH entstan!** Frot lech emol éierlech, wou d'Lëtzebuergesch ouni dee Veräin dru wier, deen elo gläich seng 50 Joer feiert; dat sinn 2 ganzer Generatiounen! Mir haten zwar en „offiziellen“ Dictionnaire an och eng Partie schéint an dichtet „Geschreifs“ ... ower fir wien a wéivill Leit? Vläch och fir emol heinsdo „gutt ze laachen“ (Stamminee, Revue); fir d'Sprooch selwer, fir si ze stäipen, ze weisen oder beweisen, datt si e Stéck vun äis an eiser eegener (klenger) Kultur wier ... kee Spoun a keng Spläiter vu kengem! Ëmmer fei bleiwen, gell! De Radio an d'Televisioun hunn ugefaang mäerdereg un eiser Sprooch ze räissen, ze bäissen, ze rappen, ze brueden, ze zueden, ze rëselen, ze fréckelen ... d'Lëtzebuergesch guff ëmmer méi schapppeg, méi gouereg, méi fuddeleg, méi schamper, méi kleesper, méi rabbeleg ... verschampeléiert ... dat hei gelungenerweis elauter EISES!

Haut? Et ass dach kee Verglach méi! Firwat? **Probéiert emol mat 1971 ze vergäichen!**

Eise Fändel

A gutt dräi Wochen hu mir eisen Nationalfeierdag. Et ass ewell gewosst, datt deen des Kéier ganz schaufel ausfällt. Et ernnert een e bëssen un déi Zäit, wou deen Dag net huet därfe gefeiert ginn. De „Confinement“ war ower en aneren. **Wéinst der Nazi-Pescht. Géint eis Fräiheet**, déi mir 1939 esou léif gefeiert haten. Wie vrum 10. September 1945 e rout-wäiss-bloe Fändel erausgehaang huet, deem war Prisiong oder KZ sécher! **Et gong em d'Fräiheet ...** ower wie spiert da wat eng Krankheet ass, déi en ni hat; grad esou ass et mam „Confinement“ um Gebitt vun der Fräiheet. Haut brauch een nëmme op der TV ze kucke **wat et mat der Fräiheet uechter d'Welt op sech huet.** Da si mir am Fong verwinnte Gissercher.

Mat eisem Fändel feiere mir zugudderlescht dat Besch wat en ausser der Gesondheet ka feieren: d'Fräiheet, also am Fong de „Fräiheetsdag“!

Foto: Guy Jallay

Wien eng Grimmel an eiser Geschicht vun de leschten 200 Joer bliedert, dee versteet, wat mir all deene schëlleg sinn, déi dem „Grand-Duché“ d'Fräiheet verschafft hunn, gerett hunn a versuert hunn. Wann dat net sollt dowäert si fir mam Fändel ze feieren!? Et ka kee soen „hien hätt keen“ ... do mussen esouguer Touriste laachen... déi sech ee mat huelen. Well et der praktesch iwwerall an alle Gréissten ze kafe gëtt!

COVID-19

Wéi et schéngt hunn d'Lëtzebuerg sech nawell gutt „geschéckt“ an esouguer dat ass typesch eiser Ausdréck een (sot et emol op Däitsch/Franséisch). Natierlech sollen och vun äis aus all déi en décke Merci kréien, déi sech politesch (am griechesche Sënn vu „Polis = Gesellschaft“) bekëmmert an agesat hunn, och wa jidderee mat dem Humpen an der Hand et natierlech „villméibessergutt“ giff maachen. Abeedajeealt!

Jidfer Verglach hippt jo, ower wa mir de „Kursus“ vom COVID mat deem vergläiche wat mat eiser Sprooch geschit, da wier déi „Metapher“ net esou mëttelprächtig dolaanscht. De Sproochcorona héiert a gesäit een och net. Hie schlaaft iwwer d'Elektronik eran, ass e falschen, heemlechen, hannerwännege Knätzelkapp ... an et mierken der e sëlliche net, datt si en hunn. **Eng Mask, eng Sproochcovid-Maul gëtt et leider fir si net ...** wann Dir nach wësst, wat eng Bokemaul oder e Bokes ass, da baut déi zwéin authentesch lëtzebuergesch Ausdréck emol an äre Verglach mat eran. Bleift gesond ... deen „alen“ Ausdrock war: Spuert lech gesond!

Berécksichtigung?

D'Fro, **ob een dann elo vun enger „Réck-/Rücksicht“ am Lëtzebuergesche schwätze soll, déi stellt sech net ... well dat einfach kee Lëtzebuergesch ass!** Soss giff et jo och „Réckzuelen / réckblécken / Réckgrat asw. ginn. Et geet nun emol net duer, fir en houdäitscht Wuert ze diebelen, ze knätschen, him mat e puer „eiser“ Vokalen a vrun allem Duebelvokalen (Diptongen) **eng forcéiert lëtzebuergesch Bokemäilchen** opzesetzen, dann och nach ze soen, dat giff esou hei oder do gebraucht. Da misst een dat emol zerguttst op de Sproochleescht huelen.

Mir kenne keng „Récksicht“, mir kucken no eppes/engem oder net. Genee esou hu mir jo och kee „Virdergrond“ fir eppes wat „virbäi steet/ass“; wann een aus engem „Kassensturz“ e „Keessestuerz“ mécht, da weess hien net, datt d'Caisse getippt guff; e „Stuerz“ hu mir nëmme op enger Kap ... probéiert och emol esou sproochlech „Afegesiichter“ op Franséisch/Englesch ze druddelen ... dir laacht lech Knuppen! Wat soll, am selwechte Schwonk, dann och déi eefälleg **UNZuel** ewell hei; esouguer am Däitschen hu mir e flotten Ënnerscheid tëscht ANZahl an UNZahl; maacht et dach wéi d'Fransousen/Engländer, déi kennen nëmme nombre/number, also Zuell! **Mir maachen näischt AB** engem bestëmmten Dag; dat ass total donieft an iwwerflësseg ... mécht ower vläch gutt, gelldir. Kommt äis och net soen, et wier en „Undrang“ gewiescht wou masseg Leit sech bei Geschäft gedréckt hunn ... an huet lech dach emol Leit ewéi Robert Bruch, Marcel Reuland, Jos Hess, Tit Schroeder, Pier Kremer, Pol Greisch, Alain Atten asw. op de Schouss, da verstit dir, datt dat hei **keng muttwëlles Knaddererei vum KLACKE-Plageesch war/ass.**

D'Pescht

Wéi ech de leschten Dezember amgang war, **dee superbekannten ETRANGER vum Albert Camus op Lëtzebuergesch** ze iwwerdreien, hätt ech mir net gedreemt, datt LA PESTE an e puer Woche vill méi aktuell giff ginn. Déi dréint zwar rondrem déi sougenannt „peste bubonique“, also d'Bloderepescht, déi zesoen ëmmer mat Doud ausgeet ... ower **d'Ëmstänn vu „Confinement“ an Organisatioun an deem Roman iwwer Oran an déi vun haut gläichen sech onheemlech!** Wann e Genie (an Nobelpräiss!) wéi de Camus dat verzielt (als „narrateur“), da läit een einfach flaach vu Bewonnerung. **Et ass keng Allerweltssprooch an en onheemlech „dicht“ Franséisch,** dat net onbedéngt a jidderengem säi Sprooch-Rucksack passt ... mä just dat huet mech gedriwwen fir et an eis „kleng“ Sprooch ze setzen. Déi zwee Bicher kaschten zesammen iwwer 600 Stonnen zolitt Aarbecht, ower déi ass Gold Wäert ... géint de Corona! Fir den Dezember sinn se dann op Lëtzebuergesch ze kréien. Ech freee mech drop. Dir vläch och?

Virsiichteg?

Stellt lech dach emol vir, Dir hätt gär, datt engem näischt geschéie soll, zum Beispill engem Kand, dat iwwer d'Strooss geet. Sot dir dann, et soll „virsiichteg“ sinn. Do brauch een lech dach elo net ze zoen, datt dat Kand soll „oppassen“, oder? Ass net wichteg? Neen, et geheit keng Mauer em ... piddelt ower muttwëlleg vill Speis tëscht de Steng eraus.

„Mir schaffen dat“. Hei hu mir dee forcéierten Merkel-Saz ... ower op Lëtzebuergesch hätt si gesot, mir giffen dat „packen“; „schaffe“ gëtt et am Lëtzebuergeschen nëmme am Sënn vun Aarbecht; dofir hu mir jo och eng „Schaff“, déi dir am Däitschen ëmsoss sicht. ☺

Firwat soll elo hei eng Desinfektioun „duerchgeféiert“ ginn? Loosst dat dach „do iwwer“: mir sinn nun emol méi sproocheneinfach a soen, dat giff „gemaach“ ginn; hei kënn „desinfizéieren“ och net schueden, ass zwar kee Lëtzebuergesch, mä Latäin, also och eises.

Eng gëlle Regel: Bleift einfach. **Eis Sprooch brauch gewësse „Flätschen a Bänn“ net.**